

ren) möjligt att på så få blad lemna en exposé af det öfverväldigande rika materialet. Och det är med den utmärktaste tankens skärpa och med en insigt, som fullkomligt beherrsakar ämnet, Författaren) öfverhufvud löst sin svåra uppgift. Afhandlingen har sålunda blifvit ett värderikt bidrag till de många försöken att till sammanhang och klarhet bringa pedagogikens läror. Den vittnar äfven öfverallt om Författaren)s noggranna bekantskap med skolväsendet i de länder, titelbladet nämner, isynnerhet i Tyskland. Och då framställningen är lika ledig som klar samt iklädd ett valdt och vackert språk, bör skriften blifva en lockande läsning för en större allmänhet, sålunda äfven direkt gagnande den allmänna bildningen.

Vid dessa förtjänster bör den gjorda anmärkningen icke hindra mig att öfver afhandlingen fälla det omdöme, att den eger ett framstående vetenskapligt värde och fullkomligt motsvarar ändamålet med dess utgifvande.

Försvaret mot de vid den offentliga disputationsakten gjorda anmärkningarne fördes af Författaren med insigt och ledighet.

20

89 UTLÅTANDE I HISTORISK-FILOLOGISKA FAKULTETEN 21.X 1861

HUA, Centralförvaltningens arkiv

Den s. k. åskådningsundervisnin- har från Pestalozzi's tid blifvit ett med förkärlek omfattadt föremål i Tyskland och tyska Schweiz. Hvad barnet eljest utan all systematisk ordning lærer, att nemligen särskilja och benämna tingen, deras kvaliteter och egenskaper, det har man vid den första skolundervisningen gjort till en systematiserad öfning. Och då man härvid fordrat noggrannhet i uttalandet af, hvad som för de yttre sinnena företer sig, har öfningen öfvergått till definierande, i hvilken form den fått namn af tal och tankeöfning. Då vidare redan de sinliga tingens egenskaper icke sjelfva, utan endast i sina verkningar äro föremål för åskådningen, har öfningen af sig sjelf fortgått till definierande äfven af det öfversinnliga, och dessa tanke- och talöfningar hafva blifvit utsträckta till definitioner på själsförmögenheterna, menskliga handlingens ändamål, det religiösa vetandets föremål o. s. v.

30

H:r L. L. Lauréns skrift afser nu att vara en handledning för föräldrar och lärare vid ett sådant barnets systematiska öfvande i att tänka och tala,

40

Man behöfver endast kasta en blick i skriften, för att öfvertygas derom, att ifrågavarande öfning i denna utsträckning och form måste föra barnet till en utanlexa af epiteter och definitioner, hvars inlärande måste blifva för barnets håg att veta och lära dödande. Definitionerna gå delvis långt utöfver dess fattning, anticipera i andra delar t. ex. i geometri, aritmetik psykologi den särskilda undervisningen i dessa ämnen, hvarföre äfven öfningarne t. ex. i uppfattning af former och talförhållanden komma att sakna nödig åskådlighet. Deremot röra sig andra öfningar så i det hvardagliga, att i dem synes förutsättas, det barnet, förrän det kommer i lärarens hand hvarken sett, hört eller talat, äfvensom de i flera delar fortgå till uppräknande af en mängd lika osäkra som minutiösa epiteter, t.ex. alla möjliga nyanser af färg, för hvilka alla föga något prof kan för barnet uppvisas, och hvilka icke hafva några bestämda gränser, så att de kunde med ögat urskiljas den ena från den andra: t. ex. »kolsvart, remsvart, korpsvart, lacksvart,

50

bläcksvart» o. s. v.

Då likväl på Svenska språket ingen handledning för åskådningsundervisningen finnes att tillgå, anser Fakulteten det önskligt, att skriften må till tryck befordras, förutsättande Fakulteten härvid att föräldrar och lärare skola vid, dess begagnande inskränka sig till de öfningar, hvilka lämpa sig för barnets fattning, och äfven förbigå sådane, hvilka genom sin småaktighet och betydelselöshet endast äro egnade att trötta dess uppmärksamhet. Dock borde i företalet derom erinras, att handledningen icke är ämnad till ovilkorlig efterföljd utan endast till anvisning, huru de s. k. tal och tankeöfningarne öfver hvarjehanda ämnen kunna anställas.

10

Och emedan boken icke kan påräkna någon större afsättning, synes det billigt, att dess utgifvande måtte genom ett honorarium åt författaren befrämjas.

Likväl anser Fakulteten behöfligt, att Författaren ännu underkastar manuskriptet en revision för rättandet af förekommande inadvertenser i framställning och språk, samt i synnerhet att slutet af detsamma, i hvilket framställningen delvis urartar till toma, för barnet opassande deklamationer, må omarbetas. Äfvenså saknas en innehållsförteckning.

20

90 UTLÅTANDE I HISTORISK-FILOLOGISKA FAKULTETEN 21.X 1861

HUA, Centralförvaltningens arkiv

Lektor J. Oskar I. Ranckens den 9 Oktober ventilerade, för professionen i Pedagogik och Didaktik utgifna specimen: *Något om Sverges skollagstiftning och skolor närmast före deras reform 1856*, sönderfaller i tre skilda afdelningar.

30

Sedan Författaren (sid. 1–3) citerat de Svenska Skolordningarne af 1807 och 1820 samt nämnt några ord om de komiteer, som för skolväsendets reformerande sammmanträdt såväl före 1820 som närmast efter denna tidpunkt, öfvergår han till uppräknande af ett antal Författningar, rörande icke blott den på nämnda Skolordning grundade lärdomsskolan, utan Svenska undervisningsanstalterna i allmänhet, emanerade från 1842 till 1856. Denna afdelning slutar sid. 10.

Härefter upptager Författaren (sid. 10–19) summariskt åtskilliga data, rörande lärdomsskolan eller de s. k. elementarläroverken, hemtade ur en trycksrift med titel: »Statistiska upplysningar om Svenska elementarläroverket, utgifna af den vid 3:dje allmänna Svenska läraremötet för ändamålet nedsatta komitté. Skriften är, såsom titeln angifver, utarbetad för ett läraremöte i Stockholm 1855 och anför tabellariskt sifferförhållandet i ett antal frågor, rörande elementarläroverkets yttre och inre organisation.

40

Slutligen öfvergår Författaren (sid. 20) till en berättelse om sina egna under ett besök i Sverge år 1856 angående skolorna och allmänna undervisningen gjorda iakttagelser, tilläggande åtskilliga bedömanden med afseende på skollokaler, disciplin, undervisning och lärareduglighet.

50

Till upplysning bör jag tillägga, att genom ett Kungligt Cirkulär af den 6 Juli 1849, hvilket äfven af Författaren åberopas, under angifvande af dess hufvudsakliga innehåll, sammanslagning af de dittills skilda läroverken: gymnasium, högre lärdomsskola och apolo-gistskola anbefalltes äfvensom lärjungarnes dispensering från de gamla